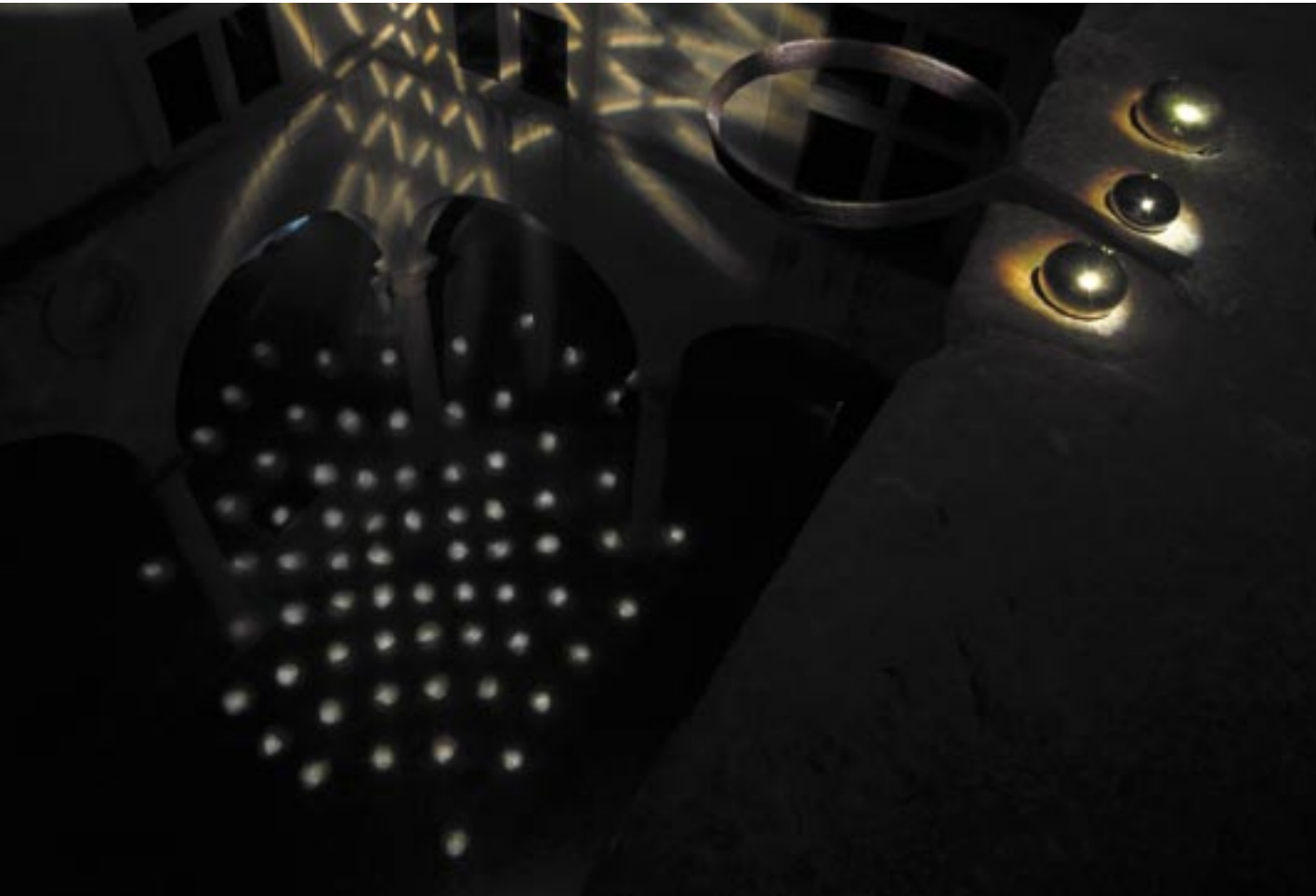

KONCEPT PROSTORU A ČASU

**TEXT: MIROSLAVA HAJEK
FOTO: ARCHIV AUTORA**

**ZEMĚ MATEK, TERRA DELLE MADRI,
PINACOTECA DI VOLTERRA, 2006.**

Marco Bagnoli je jedním z protagonistů italského výtvarného umění již od konce 70. let. Jeho práce je charakterizována absolutní svobodou ve výběru výrazových prostředků.

ZEMĚ MATEK, TERRA DELLE MADRI,
QUARTER, FLORENCIE, 2005.

Používá nejen tradiční sochařské materiály (dřevo, keramika, bronz, alabastr), ale i nekonvenční hmoty, například rtuť nebo

JANUA COELI,
LEŠTĚNÁ OCEL, PRŮMĚR 150 cm, 1991,
V INSTALACI TERRA DELLE MADRI, QUARTER, FLORENCIE, 2005.

měď. Navíc využívá světelné zdroje a technologické prostředky na promítání světel a stínů. Jeho estetický přístup se značně liší od tendencí konce minulého století, které jsou většinou zakotveny v někdy již sterilním dědictví historické avantgardy. Podařilo se mu vytvořit díla, jež znamenají opravdu začátek současného uměleckého myšlení.

Výtvarné úsilí Marca Bagnoliho potvrzuje, že umění má nejen roli dekorativní a zábavnou, ale je odedávna významným nástrojem poznání, které může doplnit a někdy i předběhnout vědu.

Umělci jako on, přestože jsou známí a uznávaní, jsou považováni za podezřelé a uzavřeni do prostoru rezervovaného těm, kteří nejsou v módě. K tomu dochází zvláště v posledních třiceti letech, od té doby, co si oficiální kritika libuje v nabídce různých druhů manýrismu a různě kontaminovaných žánrů.

V nedávné době americký kulturní kolonialismus zaplavil také země bývalého

komunistického tábora a dorazil až do Číny. Jeho působení na autentickou kulturu těchto zemí je diskutabilní. Možná, že seznámení Prahy a Plzně s aktivitou umělce, jako je Marco Bagnoli, může být protiváhou tohoto panujícího uměleckého vlivu. Jsem přesvědčena, že by bylo zapotřebí vynaložit větší úsilí k navázání spojení mezi těmi umělci, kteří tvoří dnešní avantgardu, také proto, že v okruhu evropské kulturní reality a v evropské umělecké komunitě jsou tyto kontakty sporadické, mimořádně vzácné a vytržené ze svého kontextu.

Je překvapivé, jak velké množství informací se vyměňovalo, ke kolika docházelo interakcím i konfrontacím v daleko obtížnějším období, v období studené války, mezi umělci rozdělenými železnou oponou. Silné proudy estetického myšlení druhé poloviny minulého století, kdy existovalo možná poslední společné avantgardní hnutí, jako hnutí konkrétního umění, vizuální poezie nebo Fluxus, byly bez hranic. Umělci měli možnost obohacovat se intelektuálně vzájemnou výměnou myšlenek, a to jim

vynahrazovalo skutečnost, že byli odstrčeni na okraj – na jedné straně oficiální kulturou komunistické diktatury, na druhé systémem trhu, a tudíž také jistou oficialitou.

V současnosti silný tlak vyvinutý logikou trhu vzbuzuje dojem, že v umění není důležité, kdo byl prvním, ale kdo je tím posledním, který něco dělá.

Tato teze je kontraproduktivní, protože vytváří zmatek v hodnotách a obecnou dezorientaci. Odstraněním historické a kulturní zkušenosti ze systému hodnocení uměleckých děl se upírá lidstvu možnost růstu tím, že se učí z předchozích zkušeností. Myslím, že tu nebyla dosud větší výzva pro historika umění než najít a odhalit

PAESAGGIO,
VILLA LA MAGIA, QUARRATA 2007.

v současnosti ta umělecká díla, jež zasazena do historického kontextu přinášejí něco nového – to co nás obohatí a umožní nám čelit budoucnosti s moudřejším vědomím.

Marco Bagnoli se zúčastnil důležitých mezinárodních manifestací, jako Documenta v Kasselu a vícekrát Benátského bienále. I v současné době se můžeme setkat s jeho dílem na Benátském bienále v prostorách Spazio Thetis Nuovissimo Arsenale, kde se představuje prací nazvanou *Labyrinth slova*. V České republice bylo možné vidět tvorbu Marca Bagnoliho poprvé tento rok, ale zato dokonce ve dvou výstavách. Jedna byla připravena zvláště pro České muzeum výtvarných umění, druhá pro Galerii města Plzně.

Instalace Marca Bagnoliho v románském sklepení Českého muzea výtvarných umění by mohla být interpretována jako setkání paralelních stop paměti, které se v určitém okamžiku rozpoznají a protnou, i když se dříve ignorovaly.

Neznámé město je možno číst jako množství znamení, jež se nahromadila postupem let a vytvářejí síť, poskytující důležité body, které mají sílu stimulovat vzpomínky na to, co jsme již prožili, nebo představy toho, co bychom ještě mohli zažít.

Marco Bagnoli ve své snaze poznat Prahu náhodně odhalil zlomek jejího starobylého vzhledu, zrcadlícího se, zdeformovaného a rozděleného na geometrické tvary v oknech skleněné fasády jedné moderní budovy,

ZEMĚ MATEK,
TERRA DELLE MADRI, QUARTER, FLORENCIE, 2005.

z nichž jedno bylo pootevřené. Rozeznal v tomto obraze část vlastní paměti a současně si vzpomněl na jeden verš velkého básníka, pocházejícího z Prahy, Rainera Marii Rilka: „...zhlédl jsem tě užaslý z okna podvečerního věčejška...“ Toto okno se stává branou, jejímž prostřednictvím

ú h e l p o h l e d u

je možné vniknout do mnohotvárného prostoru vědomí a času. A to je dimenze, kterou chtěl Bagnoli vzkřísit, když začal připravovat svou instalaci v prostoru románského sklepení Českého muzea výtvarných umění v Praze (*tehdy ještě v Praze sídlilo, téměř vzápětí však bylo přestěhováno do Kutné Hory – pozn. red.*). Tak se zrodila myšlenka podzemní dokonalé zahrady. Bronzová socha, zlacené kořeny a pařez jednoho stromu, který sám o sobě může být symbolem, modelem rozpínajícího se vesmíru, jenž se na jedné straně živí energií a na druhé straně ji rozdává. Bagnoli napsal báseň vyjadřující představu,

na níž založil svůj projekt:

*zahrada je zahrada
zahrada není zahrada
zahrada je kdekoli
zahrada neexistuje*

*na zahradě jsou kameny
na zahradě kameny zpívají
dvě zahrady nejsou zahrada
dvě zahrady jsou vždy zahrada*

Výstava Marca Bagnoliho v městské galerii v Plzni ideálně navazuje na instalaci realizovanou v pražském románském sklepení. Tentokrát Bagnoli přenesl

myšlenku zahrady jako modelu univerza na povrch země a komponuje svá díla v jiné perspektivě. Zlatý pařez a jeho kořeny se vzpínají ke světlu a bronzová socha odhaluje neočekávanou formu vířících vrstev materiálu, kde jen z určitého úhlu dokážeme identifikovat tvar známý z Prahy. Smysl výstavy je doplněn instalací z roku 2007 nazvanou *Tis d esi? (Kdo jsi?)*, která je rovněž spojená s představou zahrady. Instalaci tvoří velké parabolické zrcadlo, na něž je promítáno deset spolu souvisejících obrazů. Jsou to miniatury nasnímané videokamerou umělcem během listování rukopisu *Anthology of Persian poets*

MYSTIKA TVARU, ČMVU PRAHA 2009.

SOCHA,
MYSTIKA TVARU, ČMVU PRAHA 2009.

(z roku 1399), který je uložen v Evkaf Museum v Istanbulu. Obrazy odrážející se v zrcadle a jím promítané na stěnu zobrazují transformovaný vzhled perské zahrady. Výstava ozřejmuje dvojí způsob vnímání: vidění a vizi. Rozšíření těchto schopností nám otevírá možnost chápat lépe

realitu a dění okolo nás.

Bagnoliho estetika je založena na konceptu času a prostoru. Umělec se snaží vizualizovat to, co bychom jinak nevnímali, a jeho dílo odkrývá netušené aspekty světa, který nás obklopuje, a jichž bychom si jinak nevšimli. Především v Bagnoliho instalacích, zdá se, dochází k vytvoření tajemného vztahu, z něhož vzniká styčný bod mezi přítomností, minulostí a budoucností. Možným katalyzátorem procesu je snad znamení ve formě x, zjednodušená představa dvou kuželů spojených špičkou. Povrchy kuželů tvoří “horizont událostí” a je pravděpodobné, že za tímto horizontem je možné překonávat limity života svázaného poměrovou tělesností. Relativistický časoprostor je tvořen dvěma světelnými kužely, které se zužují v čase od minulosti a od budoucnosti směrem k vrcholu představujícímu okamžik.

Hlavní Bagnoliho téma pojetí prostoru ve vztahu k času se stává symbolem, který umělec vyjadřuje nápísem, “*spazio x tempo*” (prostor x čas). V tomto konceptu jsou dva světelné kužely, jeden horizontální kužel pohledu a jeden vertikální kužel vize, spojeny znamením násobení. Zkrácená verze vzorce na “*io x te*”, (já x tebe) neznamená patetický vztah mezi já a ten druhý, jak by se mohlo zdát na první pohled, ale převádí tento vzorec na duchovní rovinu a vyjadřuje pouto s hlubokou vnitřností. Prostřednictvím konkávního zrcadla Bagnoli vytváří sekvence vzájemných odrazů. Promítnutý obraz

umožňuje magická zjevení úryvků vidění vztahujících se k paměti, k prostoru, který nás obklopuje, a chceme-li riskovat, aktivuje také mimosmyslové vnímání. V tomto směru se jeho díla stávají branami nebo lépe řečeno prahy, jimiž pronikají pruhy světla, ozařující temnotu nevědomosti.

Resumé

A Concept of Space and Time

Since the 1970s, Marco Bagnoli has been one of the key protagonists of Italian fine arts. His works are characterised by an absolute freedom in the selection of forms of expression. He uses not only traditional sculpture materials (wood, ceramics, bronze, alabaster), but also unconventional materials, for example mercury and copper. Further, Bagnoli also uses luminous sources and technological mediums in order to project lights and shadows. His aesthetic approach varies notably from the tendencies that existed towards the end of the last century, which are arguably somewhat rooted in the often sterile heritage of historical avant-garde. Bagnoli has successfully managed to create works which truly represent the dawn of contemporary artistic thinking.

Le concept d'espace et du temps

Marco Bagnoli est un des protagonistes importants des arts plastiques italiens depuis déjà la fin des années 70. Son travail est caractérisé par la liberté absolue dans le choix des moyens d'expression. Il utilise non seulement des matériaux de sculpture traditionnels (bois, céramique, bronze, albâtre) mais aussi des matières non conventionnelles, par exemple le mercure ou le cuivre. De plus, il exploite des sources lumineuses et des moyens technologiques pour projeter ombre et lumière. Son approche esthétique diffère énormément des tendances de la fin du siècle dernier qui sont ancrées dans l'héritage d'une avant-garde historique parfois stériles. Il est parvenu à créer des œuvres qui marquent une réelle émergence de pensée artistique contemporaine.

Další fotografie k tomuto článku naleznete na křídové příloze.